

Vergaderjaar 2025–2026

30 175

Luchtkwaliteit

Nr. 478

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 september 2025

Op 17 december 2024 is een motie¹ van lid Veltman aangenomen. Deze motie verzoekt de regering om vanaf 1 januari 2025 iedere twee maanden, of vaker indien nodig, aan de Tweede Kamer te rapporteren wat de gevolgen van de ingestelde zero-emissiezones (ZE-zones) zijn voor de ondernemers die nog niet aan de eisen kunnen voldoen of ondernemers die anderszins in de knel komen. Deze vierde monitoringsbrief gaat over de data van de maanden juni en juli. Met de gemeenten en branches blijf ik de ZE-zones goed monitoren om zo snel mogelijk in te kunnen spelen op eventuele nieuwe ontwikkelingen.

In beginsel is het invoeren van een ZE-zone een lokale, gemeentelijke aangelegenheid. De beslissingsbevoegdheid en handhaving ligt dan ook bij de gemeenten. Voor het uitvoeren van de motie Veltman is het ministerie afhankelijk van de aangeleverde data door gemeenten om een beeld te vormen over de impact van de ZE-zones op ondernemers. Daar waar mogelijk wordt er met de data een landelijk beeld gegeven. In samenwerking met de gemeenten en brancheorganisaties is er toegevoegd om data beschikbaar te maken die een zo goed mogelijke landelijke weergave geeft van de stand van zaken in de ZE-zones. Gemeenten en branchepartijen geven daarnaast via de *governance* van de Uitvoeringsagenda Zero-emissiezones (UAZ) aan dat de ZE-zones naar behoren werken. Er hebben zich volgens deze partijen, ook in juni en juli, geen significante problemen voorgedaan. Meer dan 95% van de passages in ZE-zones van bestel- en/of vrachtauto's voldoen aan de eisen.

Algemene update ZE-zones

Inmiddels heeft ook Enschede op 1 juli 2025 een ZE-zone ingevoerd. Hiermee zijn er nu 18 gemeenten die een ZE-zone hebben ingesteld en daarmee zijn alle ZE-zones die dit jaar worden ingevoerd van kracht.

¹ Kamerstuk 36 600 XII, nr. 82

Data voor monitoring

Hoge nalevingsgraad in alle gemeenten en ondersteuning ondernemers

Gemeenten constateren in hun ZE-zone een hoge nalevingsgraad. Uit ANPR-data blijkt dat ondernemers steeds minder de meest vervuilende voertuigen inzetten: minimaal 95% van de bestel- en vrachtautopassages in de ZE-zones voldoet aan de gestelde eisen. Hiermee leveren de ZE-zones een belangrijke bijdrage aan de gemeentelijke en landelijke doelen voor de verbetering van de luchtkwaliteit en het verminderen van de CO₂-uitstoot. Ondernemers die nog niet aan de eisen voldoen worden ondersteund door gemeentelijke adviseurs (logistiek makelaars) en kunnen specifieke ontheffingen vragen, zoals de landelijke ontheffing op basis van economische omstandigheden en netcongestie.

Aangeleverde gegevens door gemeenten

Overtredingen van de toegangseisen leiden allereerst tot een waarschuwingsbrief en na de waarschuwingsperiode tot een boete. Bij de eerste gemeenten is de waarschuwingsperiode afgelopen en worden sinds juli overtredingen beboet. Elke gemeente met een ZE-zone heeft de aantallen verstuurdde waarschuwingsbrieven en beboetbare overtredingen over de afgelopen periode gedeeld. Door specifieke lokale context zijn de aantallen zoals in de bijlage aangegeven niet gemakkelijk te vergelijken. Zo spelen omvang van een zone en de periode tussen het versturen van waarschuwingsbrieven of boetes een rol.

Laadinfrastructuur heeft de aandacht

De betrokken branche- en belangenorganisaties geven, na inventarisatie over de periode juni en juli, aan dat zij aandacht vragen voor voldoende laadinfrastructuur in de huidige en toekomstige ZE-zones. Met name ook in de toekomst wanneer het aantal emissieloze voertuigen verder toeneemt. Dit onderwerp is inmiddels onder de aandacht gebracht bij de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) en wordt samen met de sector verder vormgegeven. Op 26 augustus 2025 is de Kamer over deze voortgang geïnformeerd².

Cijfers Centraal Loket

De gemeenten werken samen met de RDW aan het Centraal Loket waar namens gemeenten ontheffingen op een centrale manier worden beoordeeld en uitgegeven. Het grootste gedeelte van de ontheffingen heeft een landelijke werking en is geldig voor alle gemeenten waar een ZE-zone van toepassing is.

Overzicht totaal aantallen ontheffingen

De gebruikte cijfers geven een overzicht van de stand van zaken van 1 juli 2024 t/m 31 juli 2025. De gegevens zijn afkomstig van het Centraal Loket. De volgende aantallen ontheffingen zijn tot nu toe in totaal aangevraagd:

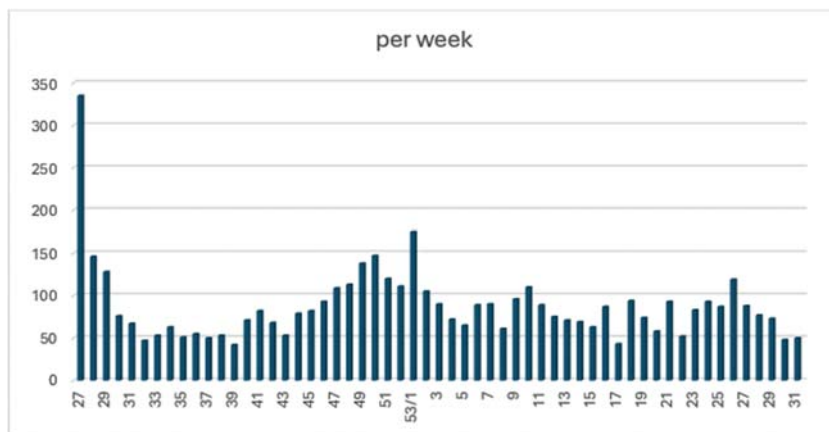
- Aantal landelijke ontheffingen: 4.102
- Aantal lokale/gemeentelijke ontheffingen: 849
- Aantal dagontheffingen: 8.351

² Kamerstuk 31 305, nr. 523

Landelijke ontheffingen

In 14 gemeenten liep de waarschuwingsperiode per 1 juli 2025 af. Er is in deze gemeenten geen significante toename in het aantal aangevraagde langdurige ontheffingen te zien. Figuur 1 geeft dit weer.

Figuur 1: aantal ontheffingen aangevraagd per week sinds opening Centraal Loket (1 juli 2024) met op de x-as de weeknummers en op de y-as de aantallen aanvragen:

Van de 4.102 afgehandelde aanvragen (1 juli 2024 tot en met 31 juli 2025) voor een landelijke ontheffing is 87% toegekend. Daarnaast zijn 7% van de aanvragen buiten behandeling geplaatst en is 2% afgewezen. De overige 4% aanvragen zijn nog in behandeling. Bij veruit de meeste aanvragen voor ontheffing wordt deze toegekend. Dit is in lijn met de periode ervoor: januari tot en met mei.

Er zijn in totaal (1 juli 2024 tot en met 31 juli 2025) 277 vragen (7%) in de categorie «buiten behandeling» gevallen, om drie mogelijke redenen:

1. De aanvraag is voordat deze in behandeling is genomen ingetrokken door de indiener (47%) of de ondernemer reageert gedurende minimaal twee weken niet meer op meerdere verzoeken om de aanvraag compleet te maken (25%);
2. Het Centraal Loket kan een aanvraag hebben omgezet in een beter passende ontheffing, zoals een hardheidsclausule of een ontheffing op basis van bedrijfseconomische omstandigheden (25%);
3. De aanvrager heeft foutieve gegevens ingevoerd (3%).

Daarnaast zijn er (1 juli 2024 tot en met 31 juli 2025) in totaal 84 (2%) aanvragen afgewezen. Redenen voor afwijzing zijn:

1. De aanvrager voldoet niet aan de voorwaarden voor ontheffing (89%). Dit kan het geval zijn wanneer een aanvraag wordt ingediend voor «niet emissieloos verkrijgbaar», terwijl het voertuig wel emissieloos beschikbaar is volgens de drempelwaarden. Ook kan een indiener een aanvraag doen met de verklaring dat het voertuig uitsluitend voor particuliere doeleinden wordt gebruikt, terwijl uit de ingediende documenten blijkt dat er gebruik wordt gemaakt van het zakelijke MRB-tarief.
2. De aanvraag is initieel in behandeling genomen, maar later ingetrokken door de aanvrager zelf (5%).
3. Overige redenen (6%).

Bezwaren en beroep tegen beslissing ontheffingen

Er zijn sinds de opening van het Centraal Loket op 1 juli 2024 tot en met juli 2025 in totaal 24 bezwaren ingediend tegen het besluit tot afwijzing

van een ontheffing. Hiervan hebben 15 betrekking op aanvragen voor een ontheffing voor particulier gebruik, 1 op een aangepast voertuig wegens een handicap, en 8 op afgewezen aanvragen voor een ontheffing voor niet-emissieloos verkrijgbare voertuigen.

Bij 5 aanvragen is recent (juni en juli) tegemoetgekomen aan het bezwaar en is de ontheffing alsnog toegekend. Als gevolg hiervan zijn de drempelwaarde van een ontheffing aangepast en geactualiseerd. Zowel bezwaarmakers als ondernemers die geen bezwaar hadden gemaakt hebben een hernieuwde beschikking ontvangen en daarmee toegang tot ze ZE-zones.

In 11 gevallen is het bezwaar nog in behandeling of is inmiddels een beslissing verzonden. Zes bezwaren zijn later door de indiener ingetrokken. In twee gevallen, beide betreffende particuliere ontheffingen, is de indiener ook in beroep gegaan. Eén beroep is niet-ontvankelijk verklaard; het andere beroep is later door de indiener ingetrokken.

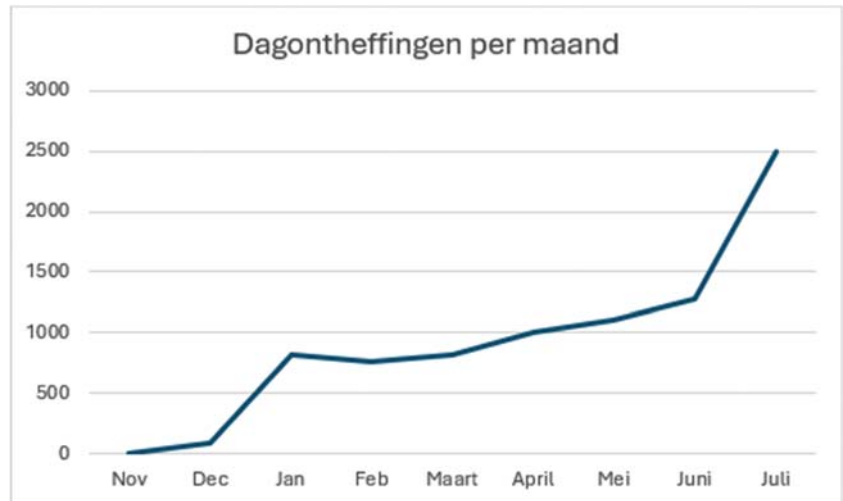
Lokale ontheffingen

Lokale ontheffingen zijn ontheffingen die op een gemeentelijk niveau worden beoordeeld en alleen voor de beoordelende gemeente geldig zijn. De aantallen aanvragen van 1 juni 2024 tot en met juli 2025 zijn:

- Ontheffing in verband met bedrijfseconomische omstandigheden: 441.
- Ontheffing in verband met de afwijkingsbevoegdheid vanwege specifieke omstandigheden (hardheidsclausule): 408.

Een dagontheffing kan 12 keer per jaar voor een voertuig worden aangevraagd. Bij dagontheffingen worden alleen de toegewezen ontheffingen geteld. Er zijn in de periode 1 november 2024 tot en met 31 juli 2025 3.006 dagontheffingen voor bestelauto's en 5.345 voor vrachtauto's aangevraagd én toegekend. Sinds het aflopen van de waarschuwingsperiode is een duidelijke stijging in het aantal aangevraagde dagontheffingen te zien ten opzichte van de voorgaande maanden, zie onderstaande figuur.

Figuur 2: aantal dagontheffingen aangevraagd per maand sinds de eerste aanvraag (november 2024), met op de x-as de maanden en op de y-as de aantallen aanvragen:

Vragen via redactie opwegnaarZES.nl

De website www.opwegnaarZES.nl is de algemene informatiewebsite van de Rijksoverheid over ZE-zones. Ondernemers, gemeenten en particu-

lieren kunnen hier relevante informatie vinden over de toegangsregels en uitzonderingen. Ook kunnen zij antwoord vinden op veel gestelde vragen. Naast de inhoudelijke informatie is er een AI-chatbot beschikbaar om korte vragen te beantwoorden en er is een mailadres waar vragen binnenkomen. De vragen worden beantwoord, geregistreerd en geanalyseerd, zodat er een beeld ontstaat van de verschillende informatiebehoeften vanuit voornamelijk ondernemers.

Aantal bezoekers

Op de website zijn in juni 2025 ruim 27.000 gebruikers actief geweest. Deze hebben in totaal 170.000 pagina's bezocht. In juli 2025 zijn 38.000 actieve gebruikers geregistreerd en zijn 194.000 pagina's bezocht. Dit is iets hoger dan in de eerste maanden van 2025.

Binnengekomen vragen AI-Chatbot

In juni 2025 hebben in totaal 4.552 gesprekken met de AI-chatbot plaatsgevonden. In juli waren dit er 4.148. De gesprekken zijn vooral informerend van aard. Het aantal gesprekken laat sinds het begin van dit jaar een dalende trend zien.

Email redactie opwegnaarZES.nl

Wanneer een bezoeker de juiste informatie niet kan vinden of nog vragen heeft, kan een vraag gemaild worden. In juni zijn er 208 vragen binnengekomen, allemaal met een informerende toon. In juli waren er 246 vragen, ook overwegend van praktische aard. Er is een toename te zien van het aantal vragen dat gerelateerd is aan buitenlandse voertuigen. Eén van de oorzaken hiervan was de naderende vakantieperiode.

Conclusie en vervolgstappen voor de volgende analyse

Gemeenten geven aan dat de invoering van de ZE-zones rustig verloopt. Op dit moment worden naast verzonden waarschuwingsbrieven ook boetes uitgedeeld. Gemeenten hebben het aantal verstuurde waarschuwingsbrieven en boetes gedeeld, aangevuld met informatie over de lokale context. Gemeenten constateren via de ANPR-data een positieve trend waarbij een steeds groter aandeel van de bestel- en vrachtauto's die de ZE-zone binnenrijden, voldoet aan de daarvoor geldende toegangseisen. Met de gemeenten en branches blijf ik de ZE-zones goed monitoren om zo snel mogelijk in te kunnen spelen op eventuele nieuwe ontwikkelingen.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
A.A. Aartsen